

L a t w e e f c h u A w i s e s.

Nr. 46. Zettortdeenâ 18tâ November 1837.

P a h r P a p i h r u.

Sinnams, kad gribb fo usrakstibt, tad papihra wajjaga. Bet rakstibt zilweki eemahzi-juschees itt wezz un wezzôs laikôs, un tomehr teem toreisi nefahds papihrs wehl newa bijis. Râ tad darrija? Mufsu Bihbele muhs mahza, ka ta Deewa baußliba no pascha Deewa tap-puffi usrakstita us diwi afimina galdineem, 2 Mohsus gr. 31, 18 un 34, I un 29. Tahda bija toreisi ta swehta rakstischana. Kad derribu derreja, tad derribas un bohstabu sib-mes eefalle eefsch afimina galdineem jeb tahpe-lehm, un paturreja tahs us muhschigu peemin-neschanu. Bet kad gribbeja leelaku gramatu rakstibt fur dauds wahrdu eefschâ, tad afinins ne gelbeja. Nehme wiffadas mihtstakas leetas. Kohka lappas, wiff wairak tahs leelas palma kohka lappas un luhki tappe schahweti, lih-dsinati, un tee raksti eegreesti ar smalkem kal-teem jeb grippelchm. Wehl pa laiku eeman-nijahs, pah wiffadeem lihdsenumeem pahri braukt ar scheltu un passizetu needru, kam melna pehrwe eefschâ, kas isteff, un sibmi taifa kahdu rohka gribb. Wiswairak gehretas un lihdseni noglittetas smalkas abdas preefsch di-schahm gramatabm gelbeja. Nogreese tahdas weenadas, aprakstija un peelschmeja to weenu puffi fahnds pee kahda needra, lai warretu wif-fas wirsu usrulleht. Kad nu gribbeja gramatu lassibt, tad wajjadseja atseet un atrulleht abdas no ta needra. Tahdas bija wiffas tahs gramatas rakstitas, fo swehta Bihbele pee-minn. Un wehl us scho laiku katrà schihdu ffohlâ tahdas gramatas warr redseht. Ur lai-ku eemahzijahs tellu, aitu un fahu-abdas itt kohfschi gebreht, ar kalkeem raudseht un pehz noglittet, ka kohfschi isfkattahs, un labbi pee-neimm tintu. To fauz Pergamentu, un us

tahdu wehl taggad usraksta tahdus rakstus, kam buhs ilgus gaddus pastahweht.

Ihstu papihru tee wezzi Egiptes laudis is-dohmajahs taifibt no sawa papirus needra luh-keem. Prohti leelôs Nil uppes dumberôs, sa-wadi needri aug, kam lohti sinalki un stipri luh-ki. Tohs noplehse pa kahrtahm, isklarhe wee-nu pee ohtra us galdu, liffe atkal zittus luh-kus frustam pahri, aplehje ar lihpeju uhdeni, ka weenâ gabbalâ palikke, un tad stahweja fau-lê. Pehz noglitteja, un papihrs bija gattawß.

Kad nu arweenu wairak laudis eemahzijahs rakstibt, un papihru tehreja, tad isdohmajahs no bohmwillas papihru taifibt, nu kahdi 1200 gaddi. Spanieru femmê pirnak usnehme, ne-ween ar rohkahm tahdu papihru taifibt, bet ar sudmallahm jaunu bohmwilla, un tikpatt arri bohmwilla drahnu luppatus tahdus samalt, ka preefsch papihra geld. Tee warr buht kahdi 600 gaddi, kad to eemahzijahs. Bet kad boh-mwilles papihrs ahtri schfihde un plihse, tad pee-liffe linnu audekla luppatus, un tee driht tee labbi rahdijahs.

Mufsu laikôs papihrs no wezzeem audez-flu luppateem ween tohp taifihst papihra sudmallâs. Gan brihnumß irr, ka wezzas, isfschihduschas nowelkas geld preefsch tahdu labbu leetu! Zik reisu reisehm linni tohp rohkâ nemti, lihds noyluhz, mehrze, schahwe, miht-sta, kullsta, iskahrsch, fawehrpj, noauft par audekli, isballina, un par drahnahm istaifa! zik reisa reisehm tohp mehrzeti un masgati, lihds drahnas par luppateem paleek! Kahdas nekoh-fchas tahs irr, un kahda kohfscha leeta papihrs, kas no winneem taifihst! Klausaites kâ tas notee.

Kas sinn gan buhseet redsejufchi apkahrt brau-zam luppatu schihdus, un pehz wezzeem kref-

leem un audekleem praffam. Masa leeta gan irr, fo winni par to dohd, un fo paschi katrà fehtâ fawahf, bet masums pee masuma dauds istaifa. Nowedd luppату wesumu us pahpihra sudmallahm, un pahrdohd sudmallim ar fwareru, itt nemasgatus, fweedru un puttektu pil-nus. — Tam jaw fawas strahdneezes, tohs sagruhst un pahrlaffiht. Remm pa weenu roh-kâ, un sagruhseh gabbalind's pee lihka nascha, kas stahwu eetaifih'ts. Wiswairak pahrgreesch wihles. Tad atschkir smalkus no rupjakeem. Bet eekam katru furti ihpaschi atleek, pa bisch-keh'm iskratta faste, kam appakschâ irr drahtes dibbens, lai neskaidrumi iskriht. Kad labbi peespeeschahs tad warr feewischkis us deenu lihds 100 mahrzinas luppату sagreest un pahrlaffiht.

Nu tohp luppati ismasgati jeb isbahketi. Bet tas ne noteek ar rohkahm, nè ar sudmalli. Prohti: rennite no uhdens ganga eetezzina uhdeni, un sudmallas dripratti apkahrt greesch kustamaju bohmi, kas weenadi ween luppatus katlâ grohsa un behrsch. Smelknes un gruschi ar uhdeni appakschâ noteek. Kad luppati gattawi ismasgati, tad ne wairs tik melni, bet jaw pabruhni isffattahs, tad tohp us augschas behninu nesti. Tur ihpascha skunste, tohs fasschihiht, ka wiffi par weenu schkidrumu paleek. Schi skunste irr eeksch leelas kohka lahdes, kas ar swinnu islikta, un kam wahks wirsü. Tur widdü dehle pahrnehta gandrihs lihds pascham gallam, un weenâ puffe dselses appalums ar wellbohmi eetaifih'ts. Tas appalums irr isrohbihts, weens rohbs pee ohtra, un appaksch winna dibbeni naschi eedsih'ti zits pee zitta, ka masa masa ruhme teem staryâ paleek. Kad nu laisch wallâ, tad sudmallas scho wellbohmi ahtri greesch apkahrt. Luppati tohp pa weenu puffi eelikti faste, un skaidrs uhdens uslaists. Dselses appalums appaksch sewi well luppatus ar wiffu uhdeni, us teem nascheem wirsü, un faplesch tohs. Ur walti speeschahs zauri, bet apkahrt tezedami atkal usskreen nascheem, lihds itt wiffai par druppahm fasschiht. Pa tam laikam neskaidru uhdeni nolaisch, par drahteem to istezjinadami. Un kad

apturr, tad schkidrum's tohp isnemts un fasspeests, lai leekais uhdens noteek.

Pehz to nahf ta ballinaschana. Tur tohs luppату schkidrumus itt baltus isballina. Bet brihnum's, ta ne noteek wiss eeksch faules, ta tohp ar fwehpinascham eeksch zeeta trauka isdarrita. Zums lassitajeem kas sinn wehl no Kolera laikeem buhs atzerrams, ka toreis laudis, no slimmibas puffes abraufuschi, tappe ar Kloru isfwehpinati. Nejaufi smirdeja gan, un ne drihksteja deggoni aisturreht. Nu redsat, tas pat's Klor's, nè senn pee ballinaschanas irr itt lab's atrasts, jo papihra schkidrumus us pahri stundahm ar to fwehpinajoh't warr itt skaidrus un baltus dabbuht. Atkal masga schkidrumus, peeleeek magkeniht lihmi, lai jo labbi falihp kohpâ, un tezzina gattawus eeksch leelas balles. Nu warr dabbuht papihru smelt.

Jo tee luppату schkidrumi itt no teefas tahdi palikkuschi, ka ar uhdeni kohpâ issmelti tohp, un par papihru paleek, kad uhdens isspeests irr. Papihra smehelejs pee balles stahw. Rohkâ schim irr kohka rahms, tik disch kâ gribb bohkus dabbuht, kas ar smalku missina drahti irr ispihts. Mahmam wahku warr eeschaut, tas irr plahnu dehliti. Geschahwis wahku, smehelejs eeleek eeksch tahs balles, fur tee luppata schkidrumi ar pasiltu uhdeni irr eekschâ. Ahtri isnemim gullu, sakratta ar rohkahm, un redsi, schkidrumi eekschâ paleek stary wahku un stary drahtes ispinnumu. Bet labbi eemahzitas rohkas wajaga, to pareisi darriht. Nu ar weenu rohku isfchauj wahku, noleek rahmi, un panemim ohtru. Ta weenadi ween smelt un fo ismehlis atleek. Par paligu tam lizzejs klaktu stahw. Kam blakkam nolikta leela teefa 4 kantigu willainu drahnu gabbalu, kahdus Flanel fauz. Weenu kampis, usleek us rahmu, appaksch to, atleek atpakkal, — un redsi, us to willainu irr papihrs wirsü palizis, bet wehl itt mihts. To nu uskrauj kahrtu kahrtahm, un kad kahdi pahru simts bohgi gattawi, tad wiffus kohpâ nefs speest appaksch stipru speedeju. Uhdens noteek, papihrs paleek jo faturrigs, un tahds tohp ar rohku no willai-

neem nonemts, kōhpā falikts, un atkal speests. Tad uswelk bohguš us schnohreem, lai warr faufas išschahweht. Atkal mehrze kalka uhdeni, un atkal schahwe un faspesch. Nu pahrmekle, kahdi tee labbi, un kahdi tee ceplihfuschi bohgi, un faleek pa 25 eeksch grahmatahm. 20 tahdas grahmatahm irr rihšis, to faseen ar schnohri un pahrdohd.

Tahds irr muhsu drikkes papihrs. Tam mas lihme klahu, tapehz tinte us to rakstohd istekk. Rakstams papihrs wehl tohp zaur lihmes uhdeni weenreis iswilktš.

Muhsu Kurseemē papihra sudmallas irr Wilgalē, Kuldigā un Rindē un wehl zittās muišchās. Bet itt to wiššsmalkaku papihru schē ne taifa, jo ne warr tahduš smalkuš luppatus dabbuht. Calenderi pee ta irr tee pirimi. Tee arri nē fenn wehl irr tahdu brihnischkigu skunsti pee papihra sudmallahm isdohmajufchi, ka schkidrumu eelikkufchi weenā gallā, gattawu papihru ohtrā gallā fagaيدا isnahkam weenadi ween. Jkštundē tur warr 1500 bohguš nogreest. Tur brihnunš ar maschinehm! Bet mums gan wehl daschu gaddu peetiks papihri smelkht, jo neganti pulku naudas makfa machines, un drihs pohstā eet, kad itt ihsti ar tahm ne isproht.

F. R.

Teesas fluddina schanas.

Us pawchleschanu tahs Keiserikšas Majesteetes, ta Patwaldineeka wiššas Kreewu Walsis ic. ic. ic., tohp no Krohna Wahrbales pagasta teefas, wišši tee kam kahdas taifnas parradu prassichanas pee ta nomiruscha Krohna muišchas Misorges fainneeka Ehrsgallu Jehlaba buhtu, usaižinati, wišwehlaš libds 20tu November f. g. ar sawahm prassichanahm, un labbahm parahdischanahm pee schihs pagasta teefas peeteiktees, jo tad winna atlikkuse manta uhtrupē tiks pahrdohhta; kas noliktā laifā ne peeteiktees, wehlaš wairs ne tiks klaufihts un saudehs sawu teefu.

Wahrbales pagasta teefa, 20tā Oktober 1837. I

M. Sommer, peefehdetais.

S. Seegrün, pagasta teefas šrihweris.

Us pawchleschanu tahs Keiserikšas Majesteetes, ta Patwaldineeka wiššas Kreewu Walsis ic. ic. ic., tohp no Wehrgallas un Debbes pagasta teefas wišši tee, kam kahdas taifnas parradu prassichanas buhtu

pee ta Wehrgalles fainneeka Sanku Marhtina, kas sawas mahjas atdewis, un pahr kurre mantu inwentariuma truhkuma un zittu parradu dehl konkurse spreesta, usaižinati, pee saudešchanas sawas teefas, dnou mehneschu starpā, prohti libds 27tu November f. g. kas par to weenigu un išflehschanas terminu noliktē, pee schihs pagasta teefas peeteiktees, un tad sagaidiht ko teefa pehz likkumeem spreedihs. Wehrgalles un Debbes pagasta teefa, 27tā September 1837. 2

(Nr. 71.) ††† Ernest Grünberg, pagasta wezzakais. (L. S.) L. E. Bettmann, pagasta teefas šrihweris.

Schenberges pagasta teefa zaur scho sinnamu darra, ka scheid weena duhkana fehwe 4 gadduš wezza, un behrs širgs, kahduš 10 gadduš wezz, abbi beš zittahm sihmehm, nokerti. Schenberges pagasta teefa, 30tā Oktober 1837. 2

††† Andrey Rutkowšky, pagasta wezzakais.

(Nr. 75.) E. Tuppig, pagasta teefas šrihweris.

Kad tad pee Krohna Behrsmuišchas peederrigš, tanis tur buhdamās Plunku Kahrla mahjas dšihwodams walkeneekš Anš libds ar sawu seewu Greetu, ne fenn nomiruschi, un ne kahduš behrnus pakkal pamettufchi, tad tohp no schihs pagasta teefas wišši tee, kas teem nelaikeem tuwu raddi, ka arrišsan tee, kam kahdas prassichanas pee teem pecminneteem nomiruscheem buhtu, jeb kas teem pascheem ko parradā, usaižinati, 18tā Dezember 1837 pee schihs pagasta teefas peeteiktees, ar to pamahžichanu, ka teem, noteiktā deenā kas ar sawahm prassichanahm ne peeteiktees, muhschigi buhs kluffu jazeesch, un teem, kas nelaikeem ko parradā, un noteiktā deenā sawus parraduš scheid ne aišmaksahs, wehlaštās peenahktš parraduš dubbuldigi buhs jaatlibhdina.

Krohna Behrsmuišchas pagasta teefa, tai 28tā Oktober 1837.

(L. S.) J. Gauratneek, peefehdetais.

(Nr. 630.) Heinrich Müller, teefas šrihwera paligš.

Wirkuš muišchas (Heiden) fainneeka Wehrju Zusbrika mahjas melna muhle gohwš peeklibduse. Kam schi gohwš peederretu, teek usaižinahtš, 4 nebdetu starpā, prett barroschanas un zittu isdohšchanu atlibdinašchanu to pretti nemt, ja libds schim laifam ne peeteiktees, tad scho gohwi pee Wirkuš pagasta teefas uhtruhpē pahrdohs. Skaidrakas sinas warr pee Wirkuš muišchas waldischanas dabbuht. Wirkuš muišchas pagasta teefa, 6tā November 1837. 3

††† Frik Leimahrt, pagasta wezzakais.

(Nr. 108.) J. Herrmann, pagasta teefas šrihweris.

Tai nakti no 13tu us 14tu Nowember Frank=Seffawas muischas fainneefam 2 sirgi no stakta isfagti, prohti: 1) melni bruhns sirgš, 4 gaddus wežš, ar beesahm krehpehm un plahnu asti, kreisa kahja lihds pirmam lohzellim balta, un ar schauru baltu sribpiinu no pusepcees lihds purnam. 2) Dseltenš gaisch puffsš, 9 gaddus wežš, ar balti dseltenahm krehpehm, un ar masu baltu appatu blekkiti peerē. Raš schohs sirgus usšime jeb pahr winneem taifuu sinuu dohd, dabbohn 5 fudr. rubl. pateizibas naudas. Frank=Seffawas pagasta teefa, 15ta Nowember 1837. 3
 † † † Ueberkas Furre, preehdetais.
 Foltmann, pagastia teefas sreibweris.

Zittas flubdinafchanas.

Pehz augstakas pawehleschanas zaur scho sinnamu darru, ka es ikkatru swehtdeenu, treschdeenu un zettordeenu, sawas mahjas ne tahlu no Wentespils pilles esmu atrohnams.

Wentespilli 1ma Nowember 1837. 2
 Johann F. Böhmer,
 Wentespils kirspehles mehleris.

Zaur scho sinnamu darru, kas es, sawu ammatu isdarrifchanas labbad, ik neddelas, katru swehdeenu

un katru sesdeen, trihs sundas pehz pusedeenas, sawa mahjokli, tai pee Ostbach peederrigas muischas Freiberg esmu atrohnams. 2
 (Nr. 7.)
 G. Baechmann,
 Sakkes kirspehles mehleris.

Manna mehklebra ammata labbad, manni warrehs katra swehdeenā jeb swehtku deenā, weenu sinuu pehz deewafalposchanas, katra darba deenā no pulsten 8 lihds 9, manna dsihwokli, Jhles muischā, atrast. 3

J. F. Brandt,
 Luzes kirspehles mehleris.

Zaur scho sinnamu darru, ka es katru treschdeenu un swehdeen pehz pusedeenas manna dsihwes weeta, (Stabbes) Wigantes muischā, esmu atrohnams. 3

C. W. Malske,
 Sehpils kirspehles mehleris.

Tai 25ta Webruar 1838 tiks scheid frohgi wairaf schlitajeem us arrenti us weenu jeb us wairaf gaddeem, no Jahneem 1838, isdohti.

Kreuzburgē, Wittepskes Gubernementē, gta Nowember 1837. 3

Peter von Drachensfels.

Naudas, labbibas un prezzu sirgus us plazzi. Rihgā tanni 8ta Nowember 1837.

	Sudraba		Sudraba	
	Rb.	Kp.	Rb.	Kp.
3 rubli 5g kap. papihru naudas geldeja	1	—	1 pohds kannepu	80
5 — papihru naudas	1	38	1 — linuu labbakas surtes — —	80
1 jauns dahlderis	1	32	1 — — sliktakas surtes — —	60
1 puhrs rudsu tappe maksahs ar	1	15	1 — tabaka	65
1 — kweeschu	1	80	1 — dselses	75
1 — meeschu	1	—	1 — sweesta	2 —
1 — meeschu = putrainuu — — —	1	40	1 muzza silku, preeSCHU muzza — —	5 30
1 — ausu	—	55	1 — — wihsCHU muzza — —	5 40
1 — kweeschu = miltu — — —	2	30	1 — farkanas fahls — — —	6 —
1 — bihdeletu rudsu = miltu — — —	1	50	1 — rupjas leddainas fahls — —	5 —
1 — rupju rudsu = miltu — — —	1	25	1 — rupjas baltas fahls — —	4 75
1 — sirnu	1	50	1 — smalkas fahls	4 40
1 — linuu = sehklas	2	75	50 graschi irr warra jeb papihres rublis un warra nauda stahw ar papihres naudu weenā maksā.	
1 — kannepu = sehklas	1	20		
1 — kimmenu	5	—		

W r i h w d r i k k e h t.

No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas pusses: Hofraht von Braunschweig, grahm. pahrluhfotais.
 No. 436.